

Onderwerp

Plan van aanpak graffitibestrijding en werkwijze muurschilderingen

Opstellers	Arjen van Beek, Riemer Dekker	Behandeldatum	28 maart 2023
Programma	Cultuur en Cultureel erfgoed Openbare ruimte	Status	Openbaar
Portefeuillehouder	J.T.J.L.A. Broeren en N.P. Vergunst		

Advies

1. De uitvoering van de pilot volgens bijgevoegd “Plan van aanpak graffitibestrijding in Nijmegen” vast te stellen, onder voorbehoud van het ter beschikking stellen van voldoende budget door de raad.
2. De werkwijze muurschilderingen vast te stellen.
3. De brief aan de raad “plan van aanpak graffitibestrijding en werkwijze muurschilderingen” vast te stellen, die de raad informeert over de inhoud van beide uitvoeringsplannen en bericht over de afhandeling van de motie ‘clean city, young vibe’.

Aan de raad voor te stellen:

1. Ten behoeve van de uitvoering van de pilot “graffiti bestrijding in Nijmegen” in te stemmen met begrotingswijziging BW-01875 die ziet op het spreiden van middelen uit het programmabudget openbare ruimte 2023 over de jaren 2023, 2024 en 2025.

Aanleiding

De overlast van graffiti in Nijmegen neemt toe. Voor veel inwoners, bezoekers en ondernemers is dit een doorn in het oog en de reinigingskosten stijgen bovendien. Tegelijkertijd kunnen muurschilderingen, of streetart, ook juist een gewenste kunstvorm zijn, die mede een oplossing voor het probleem kan bieden. Het is daarom van belang dat wij een strategie hebben over de manier waarop wij met de bestrijding van ongewenste graffiti om gaan en daarnaast ook een duidelijke werkwijze hebben voor het aanbrengen van muurschilderingen in de openbare ruimte. Mede naar aanleiding van de motie ‘clean city, young vibe’ hebben wij voor beide onderdelen een aanpak in samenhang opgesteld.

Motie Clean City, Young Vibe

Op 2 november 2022 werd door de raad de motie “Clean City, Young Vibe” aangenomen (zie bijlage). Met deze motie werd opgeroepen om:

- Een visie te ontwikkelen op street art in de openbare ruimte,
- Naast deze visie een integrale aanpak te ontwikkelen op de aanpak van illegale graffiti,
- In gesprek te gaan met ondernemers, ondernemersverenigingen, vastgoedeigenaren en woningcorporaties om tot een plan te komen,
- Het plan en de integrale visie voor het einde van het eerste kwartaal van 2023 aan de raad voor te leggen.

In onze eerste reactie op deze motie hebben wij het volgende aangegeven:

Integrale aanpak illegale graffiti

In Q1 2023 verwachten wij een businesscase “Aanpak graffiti in Nijmegen” te kunnen presenteren. Hierin stellen we een gecombineerde aanpak voor bestaande uit zaken als voorlichting, meldpunt, schoonmaken en het faciliteren van vrijplaatsen.

Visie op street art

Wij onderzoeken hoe wij ons ten aanzien van muurschilderingen en street art kaderstellend willen verhouden. Aspecten als kwantiteit of spreiding maken hier naar verwachting geen onderdeel van uit, maar in de kwaliteit willen we graag meer lijn. Met een pilot doen wij ervaringen op hoe wij met nieuwe manieren op kwaliteit kunnen sturen. Halverwege 2023 delen wij onze bevindingen met de raad.

Beoogde impact

Het plan van aanpak graffitibestrijding draagt bij aan een schone omgeving en daarmee aan de leefbaarheid van onze stad, voor inwoners en bezoekers.

De werkwijze muurschilderingen draagt bij aan het toegankelijk maken van kunst en cultuur voor iedereen, het vergroten van de aantrekkingskracht van Nijmegen en het geven van ruimte aan innovatie en creativiteit.

Argumenten

1.1 Alleen een integrale aanpak van de bestrijding van illegale graffiti leidt tot schoner straatbeeld en op termijn tot lagere kosten voor beheer en onderhoud.

Ondanks dat er jaarlijks in Nijmegen veel geld uitgegeven wordt aan het reinigen van illegale graffiti, wordt een toename van graffiti overlast gezien. Op dezelfde voet doorgaan is niet zinvol. Minder gaan schoonmaken evenmin, want daardoor zal de graffiti overlast onvermijdelijk nog verder toenemen. Een nieuwe manier van werken moet dus worden omarmd. De voorgestelde aanpak is gebaseerd op de jarenlange ervaringen die de gemeente Den Haag heeft opgedaan met deze aanpak. Reeds 14 jaar hebben zij de aanpak kunnen verbeteren op basis van de resultaten. De jaarlijkse managementrapportages van de betrokken afdelingen wijzen uit dat de integrale aanpak effectief is.

We stellen voor deze aanpak voor drie jaar als pilot in te zetten (2023 t/m 2025) en dan te evalueren.

2.1 Uitvoering geven aan deze pilot heeft financiële consequenties.

De jaarlijkse kosten ramen we op € 275.000. Voor het eerste jaar, startend vanaf halverwege 2023, worden de kosten geraamd op € 190.000.

Naast de kosten voor het consequent verwijderen van graffiti zijn er ook kosten voor het aanbrengen van alternatieve wandbedekking, uitvoeringskosten voor het bemensen van het centrale meldpunt (waar straks ook de vragen rondom muurschilderingen binnen komen), het ondersteunen van de urban scene, het opstellen van een raamovereenkomst voor het verwijderen van graffiti (niet elk jaar) en overige kosten (zoals communicatie, ICT, etc.).

We stellen voor om de kosten voor de pilot te financieren vanuit bestaande programmagelden 2023.

2.2 Naar verwachting worden de schoonmaakkosten op termijn lager.

Vanuit het principe dat vuil vuil aantrekt en dat een schoon straatbeeld dus minder snel vervuild, zullen de schoonmaakkosten afnemen. De ervaring die de gemeente Den Haag opgedaan heeft met deze aanpak, bevestigt dit principe. Dit geldt wordt vervolgens ingezet ter tegemoetkoming van de schoonmaakkosten voor ondernemers in de stad.

3.1 De werkwijze muurschilderingen beschrijft het proces van initiatief tot realisatie

De werkwijze geeft een afwegingskader voor nieuwe initiatieven, laat zien waar wij als gemeente invloed op uit willen oefenen en maakt duidelijk hoe wij met behulp van subsidie kwaliteit willen bevorderen. Bij de afweging of wij wel of niet willen sturen kijken wij hoe beeldbepalend een locatie is op basis van het formaat van de muurschildering en de aard van de plek. Kort gesteld: hoe prominenter de plek en/of hoe groter het werk, hoe meer invloed wij willen hebben.

Bij het aanbrengen van muurschilderingen als toevoeging van kunst aan de openbare ruimte, wordt de omgeving altijd betrokken. Initiatiefnemers van kleine initiatieven informeren we hierover via een handout. Bij grote initiatieven is het een uitgesproken voorwaarde.

3.1 Met de brief informeren wij de raad over de uitvoering

Met de raadsbrief informeren wij de raad over de inhoud van onze uitvoeringsplannen en hoe wij daarmee tevens uitvoering geven aan de motie 'clean city, young vibe'.

Kanttekeningen

1.1 Overlast door graffiti is niet volledig uit te bannen

De meeste graffiti in de stad staat op panden die niet in eigendom zijn van de gemeente Nijmegen. Daarom zal altijd eerst toestemming voor verwijdering gevraagd worden. Indien een eigenaar deze toestemming niet geeft, kan er niet gereinigd worden. Daarnaast reinigen wij geen eigendommen van woningcorporaties, nutsbedrijven, etc. We gaan proberen met hen afspraken te maken over een schoner straatbeeld, maar als zij niet meedoen, kunnen wij dit niet overnemen.

2.1 De begrotingswijziging biedt geen structurele dekking.

Medio 2025 evalueren we de pilot. Afhankelijk van de resultaten borgen we de financiering voor de werkwijze in de begroting van 2026 en verder.

3.1 Wij willen en kunnen niet op alle muurschilderingen invloed uitoefenen.

De werkwijze is geen in beton gegoten proces. Eigenaarschap, locatie en formaat zijn met name bepalend en zullen – ook met deze uitgeschreven werkwijze – in de praktijk nog wel eens tot vraagstukken leiden. Onze sturingsmechanismen voor muurschilderingen zijn juridisch gezien nou eenmaal beperkt. De eigenaar van de muur heeft de meeste zeggenschap. Onderdeel van onze werkwijze is daarom ook een stimulering door middel van subsidie. Wij zetten hiervoor bestaande budgetten in.

3.2 Niet aan alle punten uit de motie 'clean city, young vibe' wordt tegemoet gekomen

De werkwijze muurschilderingen laat een aantal punten uit de motie buiten beschouwing. Wij doen in onze werkwijze vooralsnog geen uitspraak over gewenste

hoeveelheid muurschilderingen, spreiding over stadsdelen en thematiek. Wij menen dat dit onderwerpen zijn die zich lastig laten sturen.

Financiën

We stellen voor om de kosten voor de pilot “graffitibestrijding in Nijmegen” te financieren vanuit bestaande programmagelden 2023. Voor de werkwijze muurschilderingen is geen nieuw budget nodig.

Voor het jaar 2023 zijn voldoende middelen beschikbaar. Met begrotingswijziging BW-01875 wordt het budget op taakveld Verkeer en Vervoer (budget 61326) voor het jaar 2023 met € 400.000 verlaagd en verhoogd met € 200.000 voor de jaren 2024 en 2025. Het jaarlijkse verschil van € 75.000 in 2024 en 2025 wordt gedekt vanuit lopende jaarlijkse programmagelden.

Na instemming met deze begrotingswijziging is er voor de jaren 2023 tot en met 2025 voldoende dekking aanwezig om het plan van aanpak graffitibestrijding uit te kunnen voeren.

Omschrijving	2023	2024	2025
Verwijderen illegale graffiti	€ 100.000	€ 150.000	€ 150.000
Ondersteuning urbanscene (incl. voorlichting)	€ 10.000	€ 15.000	€ 15.000
Alternatieve wandbedekking aanbrengen	€ 10.000	€ 20.000	€ 20.000
Opstellen en aanbesteden raamovereenkomst (5 jaarlijks)	€ 20.000		
Overige kosten (organisatie, ICT, etc.)	€ 10.000	€ 10.000	€ 10.000
Personele kosten (0,5 fte coördinator, 0,5 fte toezichthouder)	€ 40.000	€ 80.000	€ 80.000
Totaal	€ 190.000	€ 275.000	€ 275.000

Vervolg

Wij stellen jaarlijks een rapportage op, waarin we het effect van onze aanpak in beeld brengen. Daarbij hebben we ook oog voor onze werkwijze muurschilderingen. Medio 2025 evalueren we de aanpak.

Bijlagen

1. Raadsvoorstel begrotingswijziging t.b.v. pilot “graffitibestrijding in Nijmegen”.
2. Raadsbrief “plan van aanpak graffitibestrijding en werkwijze muurschilderingen”.
3. Plan van aanpak graffitibestrijding.
4. Werkwijze muurschilderingen.
5. Financiële bijsluiter begrotingswijziging BW-01875.
6. Motie ‘clean city, young vibe’.